

Det må formentlig antages, at § 25 alene tager sigte på bevillinger og undtagelser, som under enevælden udstedtes med hjemmel i den generelle bestemmelse i kongelovens art. III. Hvis der foreligger speciel hjemmel for bevillinger eller dispensationer i førkonstitutionelle love (f.eks. en forordning, som indeholder en dispensationsbestemmelse), der bevarede deres gyldighed efter grundloven, er sådanne dispensationshjemler fortsat gældende uafhængigt af § 25. Det indebærer, at disse hjemler for undtagelse for loven stadig kan benyttes, selvom forvaltningen ikke har anvendt dem i en periode (forudsat, at den førkonstitutionelle hjemmelslov fortsat er gældende).

Udtrykket vedkommende regeringsmyndigheder omfatter ikke blot ministre og statslige myndigheder, men også kommunalbestyrelsen.

§ 25, 1. led, var af betydning for resultatet i dommen UfR 1958 1275 Ø, hvor politiets tilladelseskompetence vedrørende virksomhed fra telte på Dyrehavsbakken fandtes at have hjemmel i grl. § 25.

Bestemmelsens sidste led understøtter den gængse retsopfattelse, hvorefter dispensationer fra en lov kun kan udstedes med lovhjemmel.«

Om anvendelsesområdet for grundlovens § 25 kan i øvrigt henvises til Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret II, 3. gennemarbejdede udgave ved Ole Espersen (1980), side 517 ff.

Spm. nr. S 1766

Til justitsministeren (2/3 2000) af:

Kim Behnke (FRI):

»Vil ministeren oplyse, om der findes en forfatningssædvane, der giver ministrene hjemmel til at udstede regler uden hjemmel i love eller i grundlovens § 25?«

Begrundelse

Kirkeministeren har i besvarelsen af 22. februar 2000 på spørgsmål nr. S 1522 af 14. februar 2000 oplyst, at ministeriet har hjemmel i en forfatningssædvane til at regulere en række kirkelige anliggender.

Svar (10/3 2000)

Justitsministeren (Frank Jensen):

Justitsministeriet kan generelt oplyse, at en minister skal have hjemmel til at udstede regler. Det følger af legalitetsprincippet. En ministers hjemmel til at udstede regler vil normalt være en lov, som Folketinget har vedtaget. Hjemmelen kan dog efter omstændighederne også være f.eks. en retssædvane.

Spørgsmålet om en ministers (eller en anden administrativ myndigheds) hjemmel til at udstede regler er behandlet flere steder i den statsretlige litteratur. Der kan bl.a. henvises til Henrik Zahle, Dansk Forfatningsret I, Institutioner og regulering (1995), side 331 ff., og Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret II, 3. gennemarbejdede udgave ved Ole Espersen (1980), side 476 ff.

Spm. nr. S 1767

Til justitsministeren (2/3 2000) af:

Kim Behnke (FRI):

»Er ministeren enig i, at der ved passende lejlighed bør etableres en lovhjemmel til at udstede bekendtgørelser m.v., i stedet for fortsat at anvende grundlovens § 25 samt den eventuelle forfatningssædvane?«

Begrundelse

Spørgeren finder brugen af bekendtgørelser fornuftig på mange områder, idet Folketinget ikke behøver eller har ressourcer til at udstede og ajourføre regler om alt.

Men spørgeren finder, at disse bekendtgørelser bør udstedes med en direkte lovhjemmel, da det i forvejen kan være svært nok at finde rundt i retsreglerne, og at en uigennemskuelig udstedelse af retsregler uden lovhjemmel ikke gør det lettere.

Spørgeren ønsker derfor at få oplyst, om ministeren er enig i, at disse »uhjemlede« områder ved først kommende lejlighed bør lovreguleres eller have hjemmel til, at ministeren kan regulere området. I tilfældet med bekendtgørelsen om f.eks. flag til DSB kunne hjemlen etableres let og enkelt ved enten at indsætte en paragraf i en passende lov eller ved at vedtage en helt ny lov.